

igazság, amivel ők, az élet sérültjei, igencsak egyetértenek. Az **angyalföldiek Búsképtű lovagja** (rendezte Kohári Ferenc) színházi módon megrendezett precizitásával lett szembeötlő. Nem volt ebben semmi esetleges, semmi improvizatív. A főszereplők tehetsége és a pontos értelmezés csengette ki a humanista mondanivalót, kristálytisztán és érzékelhetőn.

A **budapesti Erdélyi utcai iskolások**, nos ők **Bencsik tanár úr** vezetésével olyan darab címét írták a programfüzetbe, amiről az olvasó akár azt is gondolhatta volna, hogy ezek megőrültek. Gyerekekkel eljátszani **Shakespeare Machbeth-jét 50 percben!** S aztán a programfüzet olvasója beült a nézőtérre és szemtanúja lett valamilyen csodának. A képen, ritmusban jól megalkotott Machbeth sajátjukként szólalt meg. A néző megérezte, hogy ezek a 14-15 éves gyerekek Shakespeare bűnös, szenvedélyes világának felmutatásával önmaguk világát is felvillantották. Katarzís élményünk volt.

D. T.

Európai találkozó Békéscsabán — Beszélgetés Fabulya Lászlónéval —

Valljuk be, mi itt Kelet-Európában mindig hajlamosak voltunk azt hinni, hogy Európa egyenlő Nyugat-Európával. Így valamiféle pikáns paradoxont látunk abban is, hogy 1992-ben Békéscsabán rendezik meg a **VI. Európai Gyermekszínházi Találkozót**. Hogy-hogy éppen ebben az igencsak keleti fekvésű városunkban, anynyi patinás nyugat-európai helyszín után? E sorok írója ugyan eléggé régen és eléggé jól ismeri **Fabulya Lászlóné Évát**, a Békés Megyei Művelődési Központ (immáron fő) munkatársát, mégis kissé feszengeni kezdett, amikor Éva 1988 nyarán Bécsben — az eddigi legkeletibbi találkozón — kijelentette, hogy 1992-ben Békéscsabán jönnek majd össze Európa gyermekszínházi. Az is igaz, hogy fülledt meleg volt akkoriban... Persze volt már nemzetközi amatőrművészeti esemény a városban. Meg az is tény, hogy ma már mindketten kissé másképp emlékszünk arra az ominózus beszélgetésre. Lehet, hogy az újságíró (aki még ráadásul dramaturg is) emlékezete poentirozza túl a szituációt, meg az is lehet, hogy a drámapedagógus-népművelő emlékeire rakódott rá az a sok-sok fáradtság-erőfeszítés, amennyit a megvalósítás már eddig is igényelt — meg amennyit még a teljes megvalósulásig az első számú szervező legnyugtalanítóbb álmaiban megjelenhet...

Fabulyáné ma mindenesetre így emlékezik:

— Az ötlet tulajdonképpen **Jocó** fejéből pattant ki. (**Josef Hollós** — van-e ki e nevet nem ismeri? A szerk.) Persze, igaz, én sóhajtottam föl a lenyűgöző bécsi rendezvény láttán, hogy „va, jön mi Békéscsabán meg tudnánk-e rendezni valami hasonlót?” **Jocó** pedig rögtön megerősített: „Igen, biztos vagyok benne.” Persze, ennek előzményei is voltak. Ezek talán 1986-ra nyúlnak vissza. Akkor volt itt **Jocó** a pécsi gyermekszínházi-találkozón. Akkor ajánlotta föl a magyar kollegáknak, hogy bárhová szívesen eljön tréninget tartani. A következő évben meghívtam **Csabára**, ahol nagyon megmozgatta a pedagógusainkat. Mászor is jönnie kellett. Egyszer megkérdezte, elhozhatná-e **Richard Finch** nevű barátját Angliából. 1988 tavaszán jöttek el együtt, és **Finch** is hallatlan mély benyomást keltett a maga nagyon figyelmes és elmélyült módszerével. **Jocó** látta, hogy Békés megyei kollégáinkban erős az igény az Európa-szerte sikerrel alkalmazott fogások — és a szakma legjobbainak — megismerésére, ezért lehetővé tette, hogy az általa szervezett **IV. Európai Gyermekszínházi-találkozóra** tíz Békés megyei drámapedagógus Bécsbe utazhasson...

— **S Innen már egyenes út vezetett Békéscsabáig!?**...

— Már amilyen egyenesek nálunk az utak!... Egy dolog biztos: **Hollós** fontosnak tartotta, hogy Magyarország megrendezhessen egy ilyen nemzetközi találkozót, s Békéscsabát mind tárgyi, mind személyi feltételeit illetően alkalmasnak tartotta a házigazdai szerepre. Sikertől meggyőznie a találkozókat szervező európai szervezet — az **EDERED** — vezetőségét is. Nekünk meg itthon, úgy látszik, sikerült meggyőznünk mindazokat, akik segíthetnek, hogy fontos ez a rendezvény.

— **Hadd kötekedjem egy kissé az „ördög ügyvédjének” szerepében: a jelenlegi szűkös időkben miért fontos, hogy külföldi gyerekek százait lássuk vendégül egyik legnehezebb sorsú megyénk székelyén?**

— Talán éppen a szűkös idők miatt! Amikor erről a találkozóról ábrándozni kezdtünk, mégcsak nem is sejtettük, hogy ennyire fontossá válhat megvalósulása idejére. Nem mint színjátszó-találkozó, hisz Magyarországról közvetlenül — mint a többi országból is csupán tíz gyereket érint. Elsősorban a hazai pedagógus-társadalom számára jelent ez „vérfrissítő” nemzetközi módszer-bemutatót.

— **Az érdemi műhelymunka meglehetősen intim dolog. Hogyan kaphatnak a meghonosításra érdemes módszerek szélesebb nyilvánosságot?**

— Sokféleképpen. A lebonyolításban részt vevő kollegákon kívül segítőként jelen lesz a tanítóképző főiskolánk számos hallgatója. **A találkozó után néhány napos szemináriumot is szervezünk a külföldi mesterek vezetésével hazai érdeklődők részére.** Meg azért a műhelymunkát is megnézheti, aki nagyon akarja, mi is bejutottunk mindenhová Bécsben... De nyitva áll a lehetőség a szakmai sajtó és a tömegkommunikáció előtt is. A Magyar Televízió például már jó ideje figyelemmel kíséri az előkészületeket, és komoly adásokat tervez az eseményekről. Aztán van még egy megmutatkozási lehetőség. Az európai-találkozók alapszabályában benne foglaltatik, hogy a résztvevők a műhelymunka végén nyilvános bemutaton tisztelegnek a vendéglátó város közönsége előtt. Mi Békéscsabán kívül Gyulán is tervezünk bemutatót. Sőt olyan tervünk is van, ami szorosán következik az 1992-es találkozó „tartalmi mondanivalójából”. A jövő évi jelmondat ugyanis: „Igazán jól csak a szívével lát az ember”. A találkozó minden résztvevőjének tehát az embertársak — különösen a nehezebb sorsú embertársak

sak —, az ember által teremtett, és az örökbe kapott, természeti környezet iránti empátiát kell erősítenie. Ennek megfelelően az e célt legjobban szolgáló — nyilvánosságra szánt — produkciókat néhány nevelőotthonba is el fogjuk vinni. Tudjuk persze, hogy az érzelmi nevelésre, a szociális érzék fejlesztésére nem csupán ezeken a helyeken van szükség. Az egész találkozót éppen azért tartjuk fontosnak, mert ezt a célt több csatornán keresztül is szolgálhatja.

— Kaphatnánk néhány praktikus információt is a programmal kapcsolatban?

— A találkozót 1992. július 12-26-ig tart. E pillanatban 28 ország részvételére számítunk, de ez a szám ismert, vagy éppen ma még nem ismert okokból kifolyólag változhat. A csoportok Budapesten találkoznak, onnan utaznak együtt Békéscsabára. A program az eddigi találkozók során kialakult rend szerint, több szekcióban-műhelyben zajlik majd (improvizáció, mozgás, maszk, óriásbáb, zene, dramaturgia stb.), a közelebbi és pontosabb meghatározással majd az adott mesterek szolgálnak, hisz ki-ki maga választhatja meg az általános célt legjobban megközelítő módszert és műfajt. A mestereket a november 15-i egyeztető tanácskozás után kérhetjük fel, hisz egyelőre nem dőlt el, hogy a választás a mi jogunk lesz-e, vagy a részt vevő országok maguk küldhetnek-e eddig nemzetközileg még kevésbé ismert új tehetségeket. A novemberi tanácskozás után írhatják ki a pályázatokat, részvételi feltételeket az egyes nemzeti szervezetek a gyerekek részére. Nálunk ez a Magyar Drámapedagógiai Társaság feladata lesz. Nem csekélység tíz gyereket igazságosan kiválasztani — nem is a fővárosból, hanem az egész ország színjátzóit közül. Még akkor sem, ha a résztvevőknek természetesen tudniuk kell kommunikálni valamelyik világnyelven.

— Ismervén a drámapedagógia Békés megyei „hadállását”, bizakodóan nézhetünk a jövő évi európai rendezvény elébe. Sokan ismerjük ügybuzgal-

matat és szervezőerőt is, mégis kissé csodaként éljük meg, hogy Békéscsaba két héten át bizonyos tekintetben Európa közepé lesz a jövő nyáron. Mondd, honnan merítetd ehhez az energiát? Egyáltalán honnan származik a drámapedagógia iránti ilyen elszánt elkötelezettséged?

— Egyszerű ez. Színésznő akartam lenni aztán rájöttem, hogy a színház nem az én világom. A rendezés azonban érdekelt. C-kategóriás rendező lettem. A csoportomban voltak szakmunkástanulók, akik nagyon nehezen boldogultak a szóval is, meg a mozgással is. Hosszú hónapok munkájával lehetett őket eljuttatni a színpadi bemutatóig, aztán jól leminősítették őket. Vértett a szívem. A zsűri nem azt a pedagógiai munkát minősítette, amellyel akár csak az értelmes megszólalásig is eljutottak. Amikor aztán szakelőadó lettem, és megismertem a Dramatikus Játékok könyvet, akkor tudtam meg, hogy az drámapedagógia volt, amivel én is próbálkoztam. Aztán a (Debreczeni) Tiborral sorra csináltuk a táborokat színjátzóknak és pedagógusoknak számára, és egyre jobban éreztem, hogy a pedagógiai munka százszor fontosabb, mint az érem, vagy akár a színpadon megvalósuló esztétikai érték. Később Bucz Hunor, Hollós Jócó és Richard Finch jóvoltából jutottam egyre mélyebbre annak ismeretében, hogyan lehet a legkevesebb beavatkozással, mintegy a háttérből segíteni a lelki folyamatokat. A sajtópéldámból tudom, mekkora segítséget jelentenek a pedagógiai — s természetesen a drámapedagógiai — munkában az idők során megismert kiváló szakmai egyéniségek, ezért igyekszem ezt az élményt megszerezni-megszervezni minél több, hozzám hasonló cipőben járó kollegám számára.

— Reméljük, ezúttal is sikerülni fog, és minél többen meríthetünk majd a jövő nyáron Békésben fakadó élmény-forrásokból, hogy felfrissülve, megerősödve lássunk bokrosodó teendőinkhez.

Trencsényi Imre

TÁBORI KIS TRAKTA

ORSZÁGOS DRÁMATANÁRI TÁBOR FÓTON

Egy hetes szakmai továbbképzést hirdetett meg a Magyar Drámapedagógiai Társaság. 36-an jelentkeztek rá az országból. A kurzus 1991. június 24—30. zajlott, helye Fót volt, a nevelőotthon. A jelentkezőknek 3.500 Ft részvételi díjat kellett fizetniük. A Társaság tagjainak a tagdíjuk összegével kevesebbet. Emellett azonban szükség volt a Társaságunk és a Nyelvművelők Egyesületének anyagi támogatására is.

Két csoportban indulhatott a munka. Az egyikben az érdeklődésnek megfelelően tanítók és napköziotthonos tanárok aziránt érdeklődtek, azt akarták gyakorolni, hogyan lehet az angol Heathcote módszerével Tornyal Magdától megtanulni; miként kapcsolható össze a tananyag és a nevelői szándék, miként fejleszhető a gyerekek alkotó jelenléte a foglalkozásokon. Mások ugyanebben a csoportban arra voltak kíváncsiak, miként lehet drámapedagógiai módszerrel hátrányos helyzetű közösségek konfliktusos problémáit megoldani. Ezt Nylsstor Ágnesről sajtóírták el.

A másik csoportban felsőtagozatos tanárok és középiskolaiak gyülekeztek, itt ugyanis kreatív képességet fejlesztő tréninget ígértek és annak a gyakorlását, hogy miként alkalmazható ez a módszer az irodalom tanításában. Ez utóbbiról szólnunk bővebben.

Két tanár került egy csoportba, olyanok, akik még sohasem dolgoztak együtt. A kreatív agytréninget Debreczeni Tibor vezette, a fizikai érzékszervi előkészítést pedig Várhidi Attila. Az előbbi toleránsabb pedagógiai elvek szerint az utóbbi markánsabb rendezői magatartással. Ez a résztvevőknek okozott némi feszültséget, de talán így volt jó, mert alkalom nyílt arra is, hogy a hallgatók is gyakorolhassák az empátia és a kompromisszum játékeit.

A különböző helyről érkező pedagógusok csoportbéli érzelmi biztonságának megteremtéséhez elegendőnek bizonyult két nap. S máris kezdődhetett az erős szellemi igénybevételt igénylő tréning-sorozat. Miféle dramatikus eszközök állnak rendelkezésre, hogy elérjük a tanítványaink kreatív gondolkodását. Gyakorlatban kellett rájönni, miként kezdjük másként